

Begroting: kritische analyse en oplossingen voor een uitweg uit de crisis

Inleiding

De zwaarste financiële crisis sinds 1929 veroorzaakte een jaar geleden algehele paniek op de financiële markten. Het vertrouwen in de banken ging volledig verloren. Enkel door zware tussenkomsten van de overheden kon de vicieuze cirkel doorbroken worden.

Nauwelijks een jaar later doet de financiële wereld alsof er niets gebeurd is. De regulerende rol van de overheid wordt als vanouds afgewezen. “Bedankt voor de miljarden en laat ons nu met rust”, is hun boodschap. Maar voor de burgers en de belastingbetalers is deze arrogantie onaanvaardbaar. De mensen verwachten grondige hervormingen van de financiële wereld die aan de oorsprong van de huidige crisis ligt.

Een jaar geleden deden Groen! en Ecolo samen twintig voorstellen om de financiële sector grondig te hervormen. We werkten actief mee in de bijzondere bankencommissie en de onderzoekscommissie fiscale fraude. De groenen aanvaardden niet dat men nu gewoon zou overgaan tot de orde van de dag. Een sterkere regulering van de financiële sector is meer dan ooit nodig.

België kende bovendien al een zeer slechte structurele begrotingssituatie. De financiële crisis komt daar nog eens bovenop. Reeds voor de crisis toonde de federale begroting een structureel tekort van 10 miljard. De crisis treft vooral het federale niveau, door een daling van de inkomsten, en een stijging van de sociale uitgaven. Het is uiteraard nodig om overbodige uitgaven te schrappen en ondoeltreffende uitgaven te herzien. Maar het zal heel moeilijk zijn, en in bepaalde gevallen niet wenselijk, om die uitgaven te verminderen, omdat dit een negatieve impact zou hebben op het inkomen van de zwaksten. Men moet dus prioritair op de inkomsten werken en de koopkracht van de mensen bewaken.

De laatste weken doen een aantal pistes over verhoging van de inkomsten de ronde. Onze redenering is alvast dat men moet vermijden dat de mensen de crisis een tweede keer betalen. De financiële sector heeft zware fouten gemaakt en is bij de overheid gaan aankloppen. Het is dus maar normaal dat die sector daarvoor een bijdrage levert. De arrogantie van de financiële wereld ten opzichte van de overheden die hen gered hebben, is onvoorstelbaar.

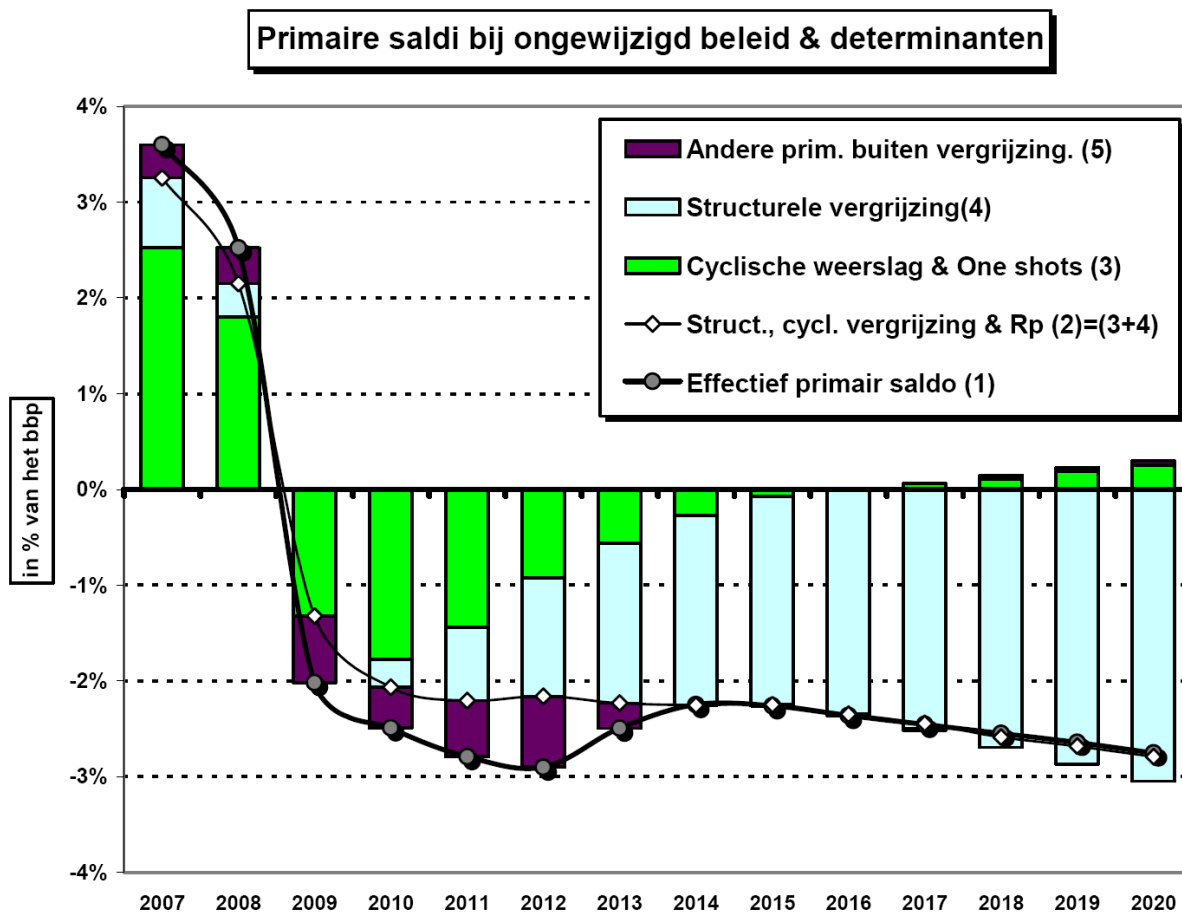
De verklaringen van GDF-Suez-topman en Albert Frère zijn dat eveneens. De nucleaire centrales leveren woekerwinsten op voor Electrabel, dat via fiscale omwegen vermijdt om belastingen te betalen. Dit is voor de Groenen onaanvaardbaar.

Bij het begin van het parlementaire jaar wil de Ecolo-Groen!-fractie dan ook enkele voorstellen doen voor een sociale uitweg uit de crisis.

Begrotingssituatie

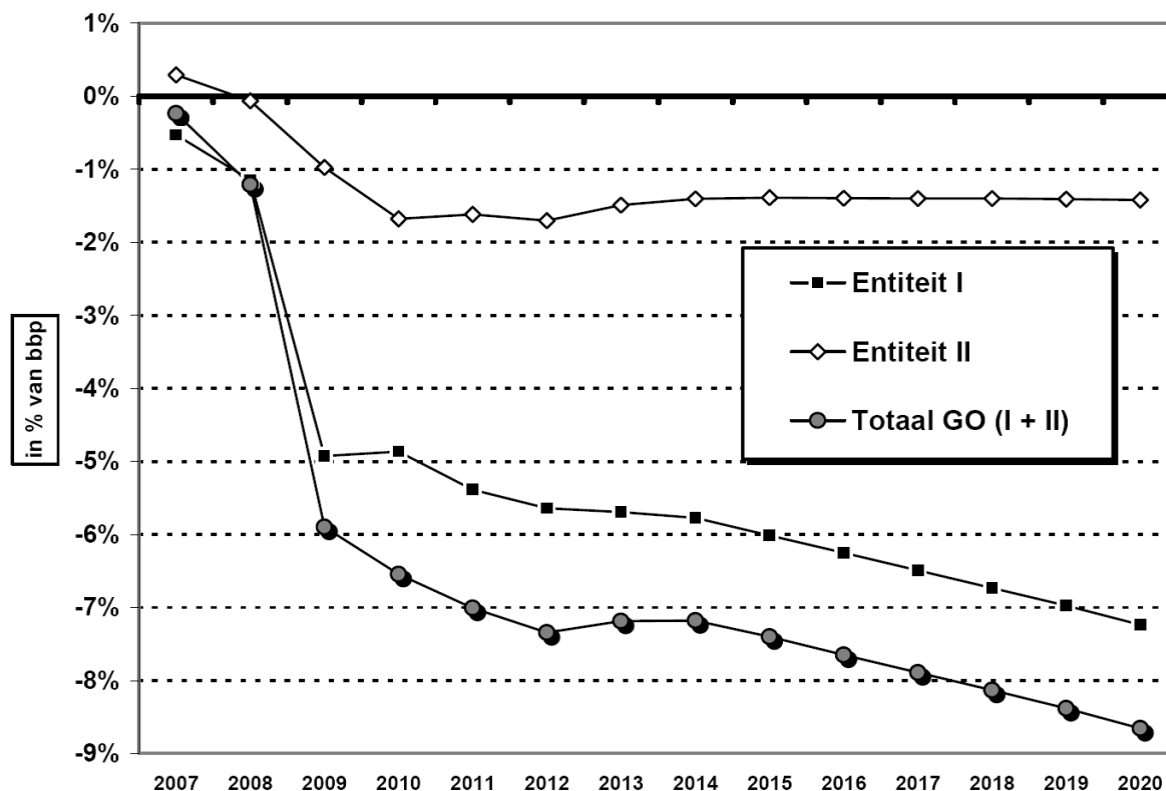
In het rapport dat de Hoge Raad voor Financiën in maart publiceerde werd een tekort van 3,5% van het BBP verwacht voor 2009 en een van 4% van het BBP in 2010. Vandaag doen schattingen de ronde van 6% voor 2009 en 7% voor 2010, respectievelijk 20 en 25 miljard euro. De toestand van de begroting is dus ernstig verslechterd.

Deze verslechtering is slechts gedeeltelijk te verklaren door de negatieve groei van de economie.

Bron: HRF, september 2009

Vorderingensaldo bij ongewijzigd beleid

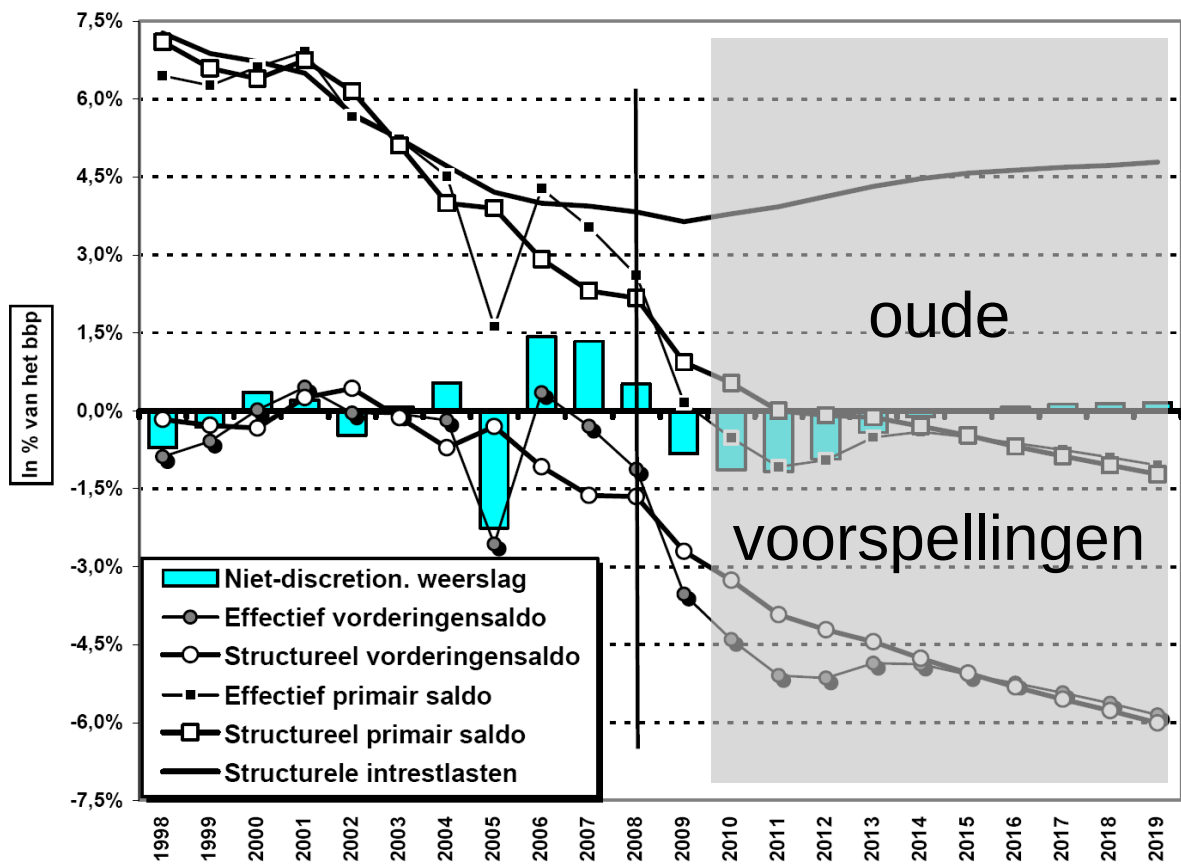
Bron: HRF, september 2009

Opmerking: het verschil tussen de twee curven komt overeen met het structureel deel van het tekort.

Als we de cijfers van de HRF aannemen, kunnen we zonder meer stellen dat het tekort slechts voor de helft structureel is (+/- 9 tot 10 miljard). De crisis verklaart dus slechts voor de helft dit tekort. Het is waar dat de fiscale inkomsten zakken ten gevolge van de crisis, maar het structurele gat werd voor de crisis gegraven.

Deze situatie is niet van gisteren en is ook niet ontstaan door de crisis. Reeds meerdere jaren klagen de ecologen de lakse budgettaire politiek aan, zowel van de paarse regering in de jaren van hoogconjunctuur als van de regeringen Leterme I en Van Rompuy I. Het primair saldo is steeds verder uitgehold. (zie grafiek)

Effectief begrotingstraject of referentietraject bij ongewijzigd beleid

Bron: HRF, maart 2009

Begrotingsanalyse van de groenen

De ecologisten klagen reeds meerdere jaren deze achteruitgang van de openbare financiën aan. In de loop der jaren heeft de Regering haar ambitie om begrotingsoverschotten te realiseren voortdurend verminderd. De Regering heeft geen gebruik gemaakt van een positieve conjunctuur in 2004 om reserves aan te leggen voor de vergrijzing. Zoals te lezen valt in onderstaande tabel, werd de budgettaire inspanning jaar na jaar uitgesteld. We hebben hier dus duidelijk te maken met een structureel probleem, dat niet veroorzaakt werd door de crisis.

Tabel 1 : Doelstellingen inzake financieringssaldi van de opeenvolgende stabiliteitsprogramma's
(in % van het BBP)¹

ingevoerd in	periode	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
2000	2001-2005	0,2	0,3	0,5	0,6	0,7						
2001	2002-2005	0,0	0,0	0,5	0,6	0,7						
2002	2003-2005		0,0	0,0	0,3	0,5						
2003	2004-2007			0,2	0,0	0,0	0,0	0,3				
2004	2005-2008				0,0	0,0	0,0	0,3	0,6			
2005	2006-2009					0,0	0,0	0,3	0,5			
Wet Zilverfonds								0,3	0,5	0,7	0,9	1,1
2008	2008-2011								0,0	0,3	0,7	1,0
Verwezenlijkingen / Voorspellingen		0,5	0,0	-0,1	-0,2	-2,6	0,3	-0,3	-1,1	-6,0	-6,5	-7,0
Totaal verschil		+0,3	-0,3	-0,6	-0,8	-3,3	+0,3	-0,6	-1,7	-6,7	-7,4	-8,1

Opmerking: 2002 en 2003 waren slechte jaren ten gevolge van de beurscrash in 2001, terwijl we van 2004 tot 2008 goede jaren kenden waarin het gemakkelijk geweest was om de budgettaire doelstelling te bereiken.

Iedereen weet dat je moet sparen wanneer het financieel goed gaat. Nu de economische situatie sterk achteruitgegaan is, zijn er geen marges meer. De Regering heeft onvoldoende gebruik gemaakt van de vermindering van de rente op de schuld om sneller uit de schulden te geraken. De budgettaire afzwakking van de voorbije jaren kan zowel door een mismeestering van de uitgaven verklaard worden als door een te kleine groei van de inkomsten.

De budgettaire tekorten werden systematisch weggemoffeld door *one shot* operaties die weliswaar onmiddellijk soelaas boden, maar ons op lange termijn nog dieper in de schulden brengen. De verkoop van diverse gebouwen blijkt in vele gevallen rampzalig te zijn voor de financiën. In 2006 alleen al werden 62 gebouwen verkocht door de Regie der Gebouwen. (In Brussel gaat het dan o.a. over de Koninklijke Munt, de Schatkist, torens 3 en 4 van het WTC, de algemene administratie van het WTCB, Berlaymont 2000 en vele andere.) Uiteindelijk is het de immobiliëngroep Befimmo die met een bod van 576 miljoen euro de grote winnaar is, aangezien de Staat de gebouwen nu huurt

¹ Conseil Supérieur des Finances, *Evaluation de l'exécution du Programme de stabilité en 2006 et perspectives 2007-2011*, juillet 2007, p. 34 et Programmes de stabilité des années 2000 et suivantes.

voor iets meer dan 40 miljoen euro per jaar tot 2017. Op 11 jaar tijd zal de belastingsbetaler zo meer dan 440 miljoen armer zijn, of 76% van het bedrag dat de Regering op 29 december 2006 ontving.

Ook aan de inkomstenzijde hanteerde de Regering dezelfde blinde strategie. Maatregelen die voorgesteld werden als instrumenten om de economie verder te ontwikkelen hebben niet alleen de staatsfinanciën verzwakt, maar ook de regulerende rol van de overheid. De notionele intrestaftrek die geen voorwaarden stelt aangaande tewerkstelling of investeringen en de beperking van belastingen voor de hoogste inkomens, heeft een zware impact op het tekort van de Staat en op haar mogelijkheid om de zwaksten in de samenleving te ondersteunen. Het uithollen van de slagkracht van het Ministerie van Financiën maakt dat de fiscale fraude welig tiert.

Hoe hier uitgeraken?

De staatsfinanciën zijn verder in de problemen gekomen door de financiële crisis. Nu het crisis is, moet de overheid de zaken rechte trekken. Wanneer er sprake is om de inkomsten te verhogen of de uitgaven te beperken, zal dit onmiskenbaar de burger achteruitstellen. De paradox is echter dat de mensen net op dit moment nood hebben aan het sociaal vangnet.

Wij weigeren uitdrukkelijk dat de burgers onderworpen worden aan een hardvochtig begrotingsbeleid. Er zijn enkele zaken waar men niet kan raken. De solidariteit, de sociale zekerheid en de kwaliteit van de publieke dienstverlening mogen geenszins in het gedrang komen.

Het VBO maakt misbruik van de crisis om een agenda van sociale achteruitgang naar voren te schuiven. Onder het mom van goede intenties, zoals het veiligstellen van de pensioenen en ons sociaal stelsel, wil het VBO in de feiten de winsten van de grote bedrijven maximaliseren. Verscheidene voorstellen die de werkgevers de voorbije maanden ten berde gebracht hebben, zijn voor ons onaanvaardbaar:

- Verhoging van de werktijd tot 40 uur;
- Optrekken van de pensioensleeftijd tot 67 jaar;
- Verminderen van het budget voor de gezondheidszorg door de groeinorm van 4,5% te verlaten;
- Franchise van € 150 voor medische kosten

Om een sterke sociale bescherming te garanderen, moet men keuzes maken. Wij zijn daarom voorstanders van een grotere efficiëntie en transparantie in het aanwenden van overheidsgeld. Een voorbeeld daarvan is de algemene invoering van het kiwi-model. De christelijke en socialistische ziekenfondsen schuiven andere besparingen naar voor, zoals de mutualisering van de kosten van geneesmiddelen die aan het ziekenhuis geleverd worden, de controle op de facturatie van het medisch materiaal, de vermindering van de supplementen op het honorarium, de vermindering van de onverklaarbare verschillen in de voorschriften in rusthuizen.

Ecolo en Groen! klagen vanuit de oppositie het financieel beleid aan. Beide ecologische partijen doen echter meer. We hebben een sanering van de openbare financiën gevraagd, in het bijzonder voor het Zilverfonds aangezien de inspanning om dit te spijzen tijdens de periode van economische groei zeer beperkt was.

De huidige zware economische crisis is voor de ecologen een kans om na te denken over een meer herverdelende fiscaliteit. Wordt het niet eens tijd om de grote fiscale fraude aan te pakken? Hebben we nog wel nood aan een fiscaal middel als de “notionele interestaftrek” die enkel aan de grote bedrijven en multinationals ten goede komt?

Wordt het niet eens tijd om te erkennen dat de Staat een rol speelt als regulator en bewaker van de ethiek in de economische ontwikkeling?

Groen! en Ecolo hebben daarom een aantal pistes bijeengebracht om het begrotingstekort structureel en op sociaal verantwoorde wijze aan te pakken.

Concrete pistes voor oplossingen

1. Bijdrage van de banken

We maken de ergste economische crisis mee in 80 jaar. Wij zullen hier allemaal nog vele jaren de gevolgen van dragen. Deze crisis toont het falen aan van een losbandig financieel systeem. Vele jaren reeds klagen wij de wanpraktijken van het casino-kapitalisme aan en leggen we concrete voorstellen voor.

Vandaag stellen we vast dat zelfs de MR moeilijk de realiteit kan blijven ontkennen. De financiële sector moet gereguleerd worden en zijn bijdrage doen. De banken moeten de Staat – en dus de belastingbetaler – geheel terugbetalen en hen vergoeden voor de geleden risico's. De bankensector beschikt over een staatswaarborg in het geval van grote moeilijkheden. Deze verzekering veronderstelt dat de sector een premie betaalt aan de staat. De financiële crisis is het bewijs dat de bankensector niet kan functioneren zonder de staat. Welke privé-verzekeraar zou een slachtoffer verzekeren die niet eens een premie betaalt?

Volgens een studie van de FOD Financiën hebben de banken in 2008 1,2 miljard euro afgetrokken via de notionele intrestaftrek. Hierdoor konden ze zo'n 300 miljoen belastingsgeld sparen. Dankzij de herkapitalisatie van de banken door de Staat gaan ze nog meer notionele intrest kunnen aftrekken. Dit systeem staat toe dat Fortis 120 miljoen euro, Dexia 40 miljoen en Ethias 10 miljoen aan belastingsvermindering kan inbrengen.

Wij wilden dat de herkapitalisaties door de Staat niet in aanmerking zouden komen voor de notionele intrestaftrek, maar de meerderheid heeft dit geweigerd.

Wij wilden tevens dat de noodzakelijke steun die de Staat gaf aan de grote financiële instellingen om hun failliet te voorkomen, aanleiding zou zijn om grondige hervormingen in het bestuur van de banken door te voeren. Ook hierin volgde de meerderheid ons tot nu toe niet. De aanbevelingen van het parlement die tal van onze voorstellen overnamen, bestaan slechts op papier. De bankenlobby blijft pleiten voor "zelfregulering".

Zijn we opnieuw vertrokken voor een ronde zonder scrupules of gaan we wetten en reglementeringen eisen?

1. Scheiding van beroepsactiviteit
2. Vermindering van de hefboom van de schuldenlast (de risico's die banken nemen beperken)
3. Beperking van de effectisering van de leningen die de banken hebben toegestaan (mechanisme dat aan de basis ligt van de huidige crisis)

4. Introductie van contracyclisch eigen vermogen (om een “reservekussen” aan te leggen in tijden van goede conjunctuur dat de verliezen die banken maken tijdens slechte conjunctuur kan opvangen)
5. Omkadering van de verloning van bankiers.

2. Notionele intrest

Het systeem van de notionele intrestaftrek doet ernstige vragen rijzen. De grote ondernemingen in dit land die aanzienlijke winst maken, betalen haast geen belastingen. Sommigen betalen zelfs helemaal geen belastingen. Dit lijkt ons onrechtvaardig.

Wij hebben een wetsvoorstel neergelegd om de misbruiken met de notionele intrestaftrek tegen te gaan en de toepassing van die aftrek te verbinden aan jobcreatie. Met ons voorstel zou de kost van het systeem drastisch verminderen, waardoor we 1 miljard euro per jaar kunnen besparen.

De belangrijkste wijzigingen die wij voorstellen:

- Beperking van het kapitaal dat in rekening gebracht wordt voor de aftrek tot een niveau dat overeenkomt tot een graad van financiële afhankelijkheid van 50% (eigen middelen / passief) teneinde misbruiken als de “double dip” te verhinderen;
- Vermindering van de maximum aftrek naar 4,5% in plaats van 6,5%;
- Een extra aftrek van 1% voor die ondernemingen die in R&D investeren;
- Vermindering van het uitstel van de niet-gebruikte aftrek van 7 naar 2 toekomstige oefeningen;
- De vermindering wordt slechts toegekend in zoverre de werkgelegenheid niet verminderd wordt gedurende de drie jaren die volgen op de aftrek;

3. Fiscale fraude

Alvorens nog maar te dromen van nieuwe belastingen of een crisisbelasting, moet de regering eindelijk ernstig werk maken van de strijd tegen de fiscale fraude. Zeer ernstige academische studies (Michel Maus, professor aan de VUB) schatten de jaarlijkse kost van de fiscale fraude op zo’n 30 miljard euro. Als we de strijd tegen de fiscale fraude opvoeren en we het ontvangen van de belastingen verbeteren, zou de overheid zonder probleem € 10 miljard kunnen ophalen.

We hebben wetsvoorstellen neergelegd om te strijden tegen de grootschalige internationale en nationale fiscale fraude. Zo stellen we voor om CFC-regels (*controlled foreign corporation*) in te voeren. Deze laten toe in België belastingen te heffen op de inkomsten van bedrijven die in fiscale paradijzen gevestigd zijn en in het bezit zijn van bedrijven of particulieren uit België. Deze CFC-regels bestaan reeds in vele landen, zoals Duitsland, Australië, Brazilië, Canada, Denemarken, Spanje, Frankrijk, Hongarije, Israël, Italië, Japan, Mexico, Noorwegen, Nieuw-Zeeland, Portugal, het Verenigd Koninkrijk en Zweden.

4. Onrechtvaardige winsten op reeds afgeschreven nucleaire centrales

De nucleaire sector boekt stevige winsten in België en terwijl ze de belangrijkste elektriciteitsproducent is, betaalt ze geen belastingen. Intussen genereren de kerncentrales een jaarlijkse netto-winst van 2 miljard euro. Dit is niet normaal. In 2008 betaalde Electrabel nul (0!) euro belastingen op zijn winst. Hoe kan dit?

1. Er is een transfert van de baten naar Frankrijk. GDF heeft een schuld van € 29 miljard in Electrabel gestoken waardoor de winst van het Belgisch filiaal met 1,2 miljard euro per jaar verminderd wordt.
2. Er is de notionele intrestaftrek: besparing van +/- 500 miljoen euro.

Daarenboven zijn de steenkool- en kerncentrales afgeschreven op een moment dat Electrabel nog een monopolie bezat. Alle Belgen hebben betaald voor deze centrales en blijven die nu een tweede (en misschien zelfs derde) keer betalen. Deze onrechtvaardige winsten van de sector gedurende zo vele jaren moeten op de een of andere manier terugkeren naar de samenleving.

Daarom hebben we een wetsvoorstel ingediend dat toelaat de schandalige historische winsten te belasten. Dat zou jaarlijks tot € 1 miljard kunnen opleveren, die zonder problemen geïnvesteerd kunnen worden in hernieuwbare energie.

Maar Electrabel is “*untouchable*”. Nu deze Belgische producent geïntegreerd is de Franse reus Suez-GDF is het geld dat de Belgische burgers gedurende dertig jaar in de kerncentrales geïnvesteerd hebben, volledig verloren gegaan voor België. De regering heeft lafweg gebogen voor Mestrallet en Frère en hun dreigement: “Electrabel is niet de melkkoe van de staat. Als jullie ons belasten, verlaten we België”.

Wie heeft er geprofiteerd van staatsmiddelen om te bouwen, af te schrijven en tenslotte de zakken te vullen zonder enige voorwaarde? Wie heeft geprofiteerd – en blijft profiteren! – van een schandalig monopolie?

Daarenboven weigeren wij de werking van de kerncentrales te verlengen om zo toe te staan dat er enorme winsten worden gemaakt terwijl de risico's afgeschoven worden op de burgers, concurrenten en alternatieven zich niet kunnen ontwikkelen en de overheid belastingen misloopt.

De regering is onderdanig aan de nucleaire lobby. Zo weigerde ze ons voorstel te volgen om een belasting in te stellen op de ongehoorde winsten van Electrabel, maar beperkt ze zich tot het vragen van de arbitraire som van 250 miljoen euro in 2009. Wij aanvaardden evenmin dat een dergelijke taks een ruilmiddel zou zijn om de centrales langer open te houden.

Er is een wet op de kernuitstap gestemd, die moet men toepassen. Deze wet heeft reeds de levensduur van de centrales met 10 jaar verlengd door de ingebruikname van 30 naar 40 jaar te veranderen. Geen enkele ervaring, geen enkele test kan verzekeren dat een dergelijke verlenging boven de door de wet voorziene einddatum kan gebeuren zonder ernstige problemen. We nemen

geen veiligheidsrisico's om budgettaire redenen. We laten ons niet opsluiten in dergelijke absurde dilemma's.

5. Bonussen en hoge lonen

We hoeven geen schroom te hebben om de absurd hoge lonen aan te pakken. Terwijl men met een vingerknip mensen ontslaat, zijn er in België sommige bazen die duizelingwekkende bonussen, stock options en gouden parachutes genieten. De banken moesten gered worden met belastingsgeld, maar intussen werden astronomische bonussen uitgekeerd aan de traders. Deze praktijken zijn een aanslag op de sociale orde en wekken de gerechtvaardigde woede op van een zeer grote meerderheid van burgers. De mensen hebben gelijk dat ze geschandaliseerd zijn.

Wij hebben een wetsvoorstel ingediend dat lonen boven € 1 miljoen (bruto belastbaar) en de "gouden parachutes" boven € 250 000² sanctioneert. De Amerikaanse president Barack Obama heeft een gelijkaardige maatregel genomen (90% belasting op de gouden parachutes) We stellen vast de geesten zeer traag bewegen bij de andere partijen. Toch moeten we nu handelen.

Sommigen beweren dat een dergelijke belasting geen substantiële bijdrage levert aan de schatkist. Hoewel deze maatregel inderdaad de budgettaire problemen niet zal oplossen, draagt ze wel bij tot een grotere ethiek bij de hoofdrolspelers in deze crisis.

6. Financiële transacties

De belasting op de beurverrichtingen (TOB) varieert momenteel tussen 0% en 1,1%. De TOB wordt zowel bij de aankoop als bij de verkoop van aandelen afgehouden. De intekenaars moeten geen TOB betalen op de uitgave van nieuwe aandelen. De totaalbedrag van de belasting is geplafonneerd op € 500 tot € 700.

Volgens onze berekeningen bedraagt de gemiddelde TOB 0,168%. De gemiddelde inkomsten van de TOB tussen 1997 en 2007 bedroeg jaarlijks zo'n 236 miljoen euro. Wanneer de Regering beslist om de belasting te verhogen tot 0,5% voor alle aandelen, zouden de gemiddelde ontvangsten meer dan 708 miljoen euro per jaar bedragen. Dat is een verhoging van 472 miljoen euro. Het budgettaire rendement ligt nog hoger wanneer het plafond afgeschaft wordt.

7. Belasting op de grote vermogens (ISF)

Enkele jaren geleden voerde Frankrijk een belasting op de grote vermogens in. De ISF geldt voor mensen met een netto patrimonium van meer dan 770 000 euro. Het tarief van de belasting gaat van 0,55% voor een vermogen kleiner dan 1,2 miljoen tot 1,8% voor een vermogen van meer dan 16

² Bijkomstige belasting van 30% op de verloning die 1 miljoen overschrijdt, belasting t.h.v 100% op de gouden parachute die 250.000 euro overschrijdt en belasting van 100% op aandelenopties. Deze torenhoge belastingvoet is bedoeld om zulke verloningen te ontmoedigen. Men kan een taxatie van 80% overwegen die volledig werkbaar zou zijn (de raad van State zou er geen bezwaar op hebben).

miljoen. Gemiddeld bedraagt ze 1%. In 2007 waren er 518 000 belastingsbetalers die samen meer dan 4,4 miljard euro betaald hebben. Het aantal belastingsbetalers is sinds 1998 verdubbeld.

België heeft er alle belang bij zich hierdoor te laten inspireren. In elk geval moet een dergelijke belasting beperkt blijven om een fiscale exodus te vermijden.

Volgens het 12de jaarlijks rapport op de rijkdom dat in juni 2008 door Merrill Lynch en Capgemini gepresenteerd werd, telde ons land 72 000 dollarmiljonairs in 2007. Algemeen mag aangenomen worden dat het rapport een lichte onderschatting doet van het aantal miljonairs in ons land.

Veronderstellen we dat er 80 000 euromiljonairs zijn in België (0,7% van de bevolking), dan zou het ISF jaarlijks zo'n 280 miljoen euro opbrengen.

Tranches de patrimoine	Base imposable	Contribuables	Taux de la taxe	Recette de la taxe
tranche 1 à 2 millions	500.000	80.000	0,50%	200.000.000,00 €
tranche 2 à 5 millions	1.500.000	7.000	0,80%	52.500.000,00 €
tranche > 5 millions	2.500.000	1.000	1,10%	27.500.000,00 €
Source : Olivier Hubert				280.000.000,00 €

8. Versterking van de progressiviteit

De hervorming van de personenbelasting in 2001 heeft in een gunstige begrotingscontext de barema's van 52,5% en 55% afgeschaft. Dit was enkel interessant voor de superrijke belastingsbetaler. Dergelijke maatregel heeft de progressiviteit en het herverdelende karakter van ons fiscaal systeem verminderd.

In de huidige crisiscontext lijkt het opportuun om de progressiviteit van de personenbelasting te versterken. Dit zou kunnen door opnieuw een fiscaal barema van 55% in te voeren of door progressief het vrijgestelde bedrag naar nul te herleiden naarmate het belastbaar inkomen stijgt.

De herinvoering van een tarief van 55% voor belastbare inkomens boven de € 50 000 zou een meeropbrengst genereren van 226 miljoen euro voor de federale staat en 16 miljoen euro voor de gemeenten. De vluchtmechanismen kunnen voorkomen worden door een grotere fiscale transparantie in te voeren voor kleine bedrijven.

De budgettaire context waarin deze hervorming plaatsvond is niet meer te vergelijken met de huidige. De zogenaamde "terugverdieneffecten" die de liberalen beloofden zijn uitgebleven. Zonder twijfel moet er teruggekomen worden op enkele aspecten van de fiscale hervorming van minister Reynders.

TABLEAU 3 - Impact ex ante de la réduction de l'impôt sur le revenu des ménages (en pour cent du PIB)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Impôt par année des revenus (exercice d'imposition t+1)	-0,0	-0,3	-0,6	-1,1	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6
dont CCC	-0,0	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
dont réforme	0,0	-0,1	-0,4	-0,8	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
Recettes fiscales (concepts du SEC) ^a	0,0	-0,1	-0,3	-0,7	-0,8	-1,2	-1,6	-1,6
dont précompte professionnel ^a	0,0	-0,1	-0,3	-0,5	-0,4	-0,4	-0,5	-0,5
dont rôles ^a	0,0	-0,0	-0,1	-0,2	-0,4	-0,7	-1,1	-1,1

a. Réforme fiscale et suppression de la CCC

Synthese

De HRF beveelt aan om de doelstelling van een budgettair evenwicht tegen 2015 te handhaven, ondanks de verhoging van de schuld door de economische crisis. De tabel hieronder geeft een idee van de inspanning die hiertoe geleverd moet worden.

Normatieve trajecten van de inspanning voor een globale terugkeer naar een evenwicht in 2015

Normatieve begrotingstrajecten voor het geheel en voor de grote Entiteiten							
In % van het bbp	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
NFB bij ongewijzigd beleid	-5,9%	-6,5%	-7,0%	-7,3%	-7,2%	-7,2%	-7,4%
Normatieve NFB (doelstellingen)	-5,9%	-6,0%	-5,5%	-4,4%	-2,8%	-1,3%	0,0%
Verdeling over de Entiteiten (NFB)							
* Gelijktijdige terugkeer naar het evenwicht							
Entiteit I (81%)	-4,9%	-4,5%	-4,2%	-3,3%	-2,2%	-1,0%	0,0%
Entiteit II (19%)	-1,0%	-1,6%	-1,3%	-1,2%	-0,7%	-0,3%	0,0%
* Sleutel "uitgaven"							
Entiteit I (65%)	-4,9%	-4,5%	-4,4%	-3,7%	-2,9%	-2,0%	-1,2%
Entiteit II (35%)	-1,0%	-1,5%	-1,1%	-0,7%	0,0%	0,6%	1,2%
* Gemengde sleutel "spending & taxing power"							
Entiteit I (76,5%)	-4,9%	-4,5%	-4,2%	-3,4%	-2,4%	-1,3%	-0,4%
Entiteit II (23,5%)	-1,0%	-1,6%	-1,3%	-1,0%	-0,5%	0,0%	0,4%
Gecumuleerde primaire inspanning	0,0%	0,5%	1,5%	2,8%	4,1%	5,4%	6,8%
* Gelijktijdige terugkeer naar het evenwicht							
Entiteit I (81%)	0,0%	0,4%	1,2%	2,3%	3,4%	4,4%	5,5%
Entiteit II (19%)	0,0%	0,1%	0,3%	0,5%	0,8%	1,0%	1,3%
* Sleutel "uitgaven"							
Entiteit I (65%)	0,0%	0,3%	1,0%	1,8%	2,7%	3,5%	4,4%
Entiteit II (35%)	0,0%	0,2%	0,5%	1,0%	1,4%	1,9%	2,4%
* Gemengde sleutel "spending & taxing power"							
Entiteit I (76,5%)	0,0%	0,4%	1,1%	2,2%	3,2%	4,2%	5,2%
Entiteit II (23,5%)	0,0%	0,1%	0,4%	0,7%	1,0%	1,3%	1,6%

Pistes die Ecolo en Groen! voorstellen:

Trajectoires budgétaires pour retour global à l'équilibre en 2015						
(milliards d'euros)	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Contribution des banques	1	1	1	1	1	1
Intérêts notionnels	1	1	1	1	1	1
Fraude fiscale	0	1	2	3	4	5
Nucléaire	1	1	1	1	1	1
Bonus et hauts salaires	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Taxation transactions financières	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6
Impôt sur la fortune	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Renforcement progressivité	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
TOTAL (=A)	3,9	4,9	6,1	7,2	8,3	9,3
Solde de financement initial ENTITE 1 + ENTITE 2	-23,5	-24,5	-26,0	-25,8	-25,9	-26,6
<i>Solde de financement initial ENTITE 1 + ENTITE 2 en % du PIB</i>	-6,7	-7,0	-7,4	-7,2	-7,2	-7,4
Solde de financement initial ENTITE 1 (=S1)	-17,5	-18,9	-20,0	-20,5	-20,9	-21,6
<i>Solde de financement initial en % du PIB</i>	-5,0	-5,4	-5,7	-5,7	-5,8	-6,0
Solde de financement ENTITE 1 (=S1+A)	-13,6	-14,0	-13,9	-13,3	-12,6	-12,3
<i>Solde de financement ajusté ENTITE 1 en % du PIB</i>	-3,9	-4,0	-4,0	-3,8	-3,6	-3,4
Solde de financement initial ENTITE 2 (=S2)	-6,0	-5,6	-6,0	-5,3	-5,0	-5,0
<i>Solde de financement initial en % du PIB</i>	-1,7	-1,6	-1,7	-1,5	-1,4	-1,4
Solde de financement ajusté ENTITE 1 + ENTITE 2 (=S1+A+S2)	-18,6	-18,4	-18,6	-17,3	-16,6	-15,8

<i>Solde de financement ENTITE 1 + ENTITE 2 en % du PIB</i>	-5,6	-5,6	-5,7	-5,3	-5,0	-4,8
<i>OBJECTIF BNF en % du PIB - selon rapport CSF</i>	-6,0	-5,5	-4,4	-2,8	-1,3	0,0

De regering moet haar verantwoordelijkheid opnemen om tot een budgettair evenwicht te komen tegen 2015. De inspanningen zullen niet licht zijn. Het zal niet voldoende zijn om enkel te kijken naar de inkomsten, maar dat ook een inspanning aan de uitgavenzijde gedaan zal moeten worden. Wat gezondheidszorg betreft hebben we reeds enkele voorstellen gelanceerd.

Wat de milieufiscaliteit betreft die door sommige leden van de meerderheid voorgesteld wordt als een belangrijke bron van inkomsten, willen we duidelijk stellen dat dergelijke belastingen slechts zin hebben als ze aanzetten tot een gedragswijziging inzake consumptie en productie. De inkomsten dienen om de ontwikkeling van alternatieven voor vervuilende materialen te stimuleren, om de vervoerswijzen te veranderen en om onze huizen energiezuinig te maken. Dit houdt in dat milieufiscaliteit uiteindelijk “biologisch afbreekbaar” is. Het zou dus onverantwoord zijn om ze te beschouwen als een middel om budgettaire gaten op te vullen.

Dergelijke investeringsplannen dienen ontwikkeld te worden in samenspraak met de Gewesten om de inkomsten van een intelligente milieufiscaliteit correct aan te wenden ten gunste van de zwaksten in de samenleving.

Conclusie: Naar een nieuwe visie op ontwikkeling

De huidige crisis toont duidelijk het failliet van een losgeslagen financiële sector aan. Het casino-kapitalisme is in elkaar gezakt. Het systeem stond op punt om alles in zijn val mee te sleuren. Indien de overheid niet was tussengekomen zou dat tot een ware catastrofe geleid hebben. Dit toont duidelijk aan dat de staat een belangrijke speler is in de samenleving en in de economie.

De politiek van steeds meer liberalisering op alle niveaus is vandaag op zijn eigen grenzen gestoten. Op het niveau van de internationale handel leidt de liberalisering tot delocalisering van bedrijven. We zien dat vandaag gebeuren bij Opel Antwerpen. De liberalisering van de handel maakt dat elke sociale of milieumaatregel gezien wordt als een kost die mogelijk te vermijden valt. De industrieën trekken weg uit West-Europa en alle sociale en milieumaatregelen worden uitgehouden.

Ook op het vlak van nutsvoorzieningen is de liberalisering een flop. De vrijmaking van energie, transport of postdiensten is nefast voor de burger. De prijs van de diensten stijgt en de kwaliteit daalt. Stations en postkantoren worden gesloten. Bij publieke dienstverlening kunnen de rendabele diensten de minder rendabele financieren, zodat men de prijs kan verminderen. Sinds de vrijmaking van elektriciteit en gas stijgt de prijs in sommige dun bevolkte gebieden. De mensen hebben dergelijke liberaliseringën nooit gevraagd.

Vele dossiers zijn verbonden met het probleem van de vrijmaking van de handel en de financiën. Als we de bonussen willen beperken, waarschuwen het VBO en de bankiers ons dat bedrijven zullen wegtrekken. Je zou dat op mondiaal niveau moeten regelen, zegt men dan. Als de we uitstoot van broeikasgassen aan banden wil leggen, zeggen de grote bedrijven ons dat dit hun concurrentiepositie zal benadelen en dat het werkgelegenheid zal vernietigen.

Op die manier wordt elke sociale of milieumaatregel een negatief punt voor de concurrentiepositie van onze bedrijven. De werkgeversorganisaties en de sectoriële lobby's zeggen ons voortdurend dat we beslissingen moeten nemen op mondiaal vlak. Wel, op mondiaal vlak lukt dat niet! Ongebreideld economisch liberalisme vertaalt zich uiteindelijk in politieke onmacht. Dat is niet de reden waarom de burgers vertegenwoordigers aanduiden.

Er moet opnieuw gezond verstand in de economische ontwikkeling gehanteerd worden. Alleenstaand is de economische logica immers moordend omdat ze elke sociale of milieuparameter ontkent. De politiek moet daarom haar rol weer opnemen. Sommige maatschappelijke keuzes zijn nu eenmaal te belangrijk om over te laten aan de privé.

Meyrem Almaci (Groen!) – Muriel Gerken (Ecolo)